

پنج‌شنبه ۶ آبان ۱۴۰۰

انری منحصر به فرد از سلطان صاحب قران

ناصرالدین میرزا

حکایتگر پیر و جوان!

■ محمد رضا کاتبینی

انری که هم اینک در باب آن سخن می‌رود، جلوه‌ای دیگر از شخصیت و علائق ناصرالدین شاه قاجار را بازمی‌نمایاند و آن تعلق وی به عرصه رُمان نویسی و ادبیات است. او در

«حکایت پیر و جوان» و به تناسب اطلاعات و علایق خویش، زمانی را به قلم آورده و در تاریخ به یادگار گذارده است. این کتاب با همت کوروش منصوری و توسط مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران راهی بازار نشر شده است. مصحح در دیباچه خویش بر این داستان کوتاه، در باب موضوع و مختصات آن چنین آورده است:

«با اینکه ناصرالدین شاه در عرصه مملکت‌داری، بسیار نالایق بود ولی باید اذعان داشت وی احساسی لطیف و اندیشه‌های نازک داشت و اگر در حیطه هنر و ادب گام برمی‌داشت، شهری‌ت بسزاتر از پادشاهی خود داشت و شاید در میان دل‌های همه جا می‌گرفت! او هم شعر می‌سرود (البته ناپخته) که دیوان وی چاپ شده است، هم نقاشی می‌کرد و به هنر و ادب بسیار عشق می‌ورزید و هم ترجمه می‌کرد. به هر روی، می‌توان وی را در طبقه پابینی از هنرمندان و ادیبان قرار داد، باید یادآور شد این اندک مقدمه، از آن جهت بود تا ادب دوستان و خوانندگان گرامی، با اثری منحصر به فرد از وی آشنا شوند. وی داستانی کوتاه به سبک فرنگیان آن دوره نگاشته که برای زمان خود قابل توجه است. مصاف بر اینکه داستان امیخته به سبک ایرانی است و بر اهمیت و زیبایی آن بیشتر افزوده است. نامی که نویسنده (ناصرالدین شاه) روی این

ناصرالدین شاه قاجار، در یک آتیه عکاسی در لندن

داستان گذارده، حکایت پیر و جوان است که نامی دقیق و بجا نیست، چراکه وی درباره کودک نیز سخن می‌راند و از طرفی چون چهار فصل سال را نیز گزارش می‌کند، نگارنده این سطوح نام فرعی آن را تمثیل فصول گذارد که شاید نامی به مراتب در خور تر و محتوایی‌تر باشد، البته نام باوصاب، با عنایت به اینکه دو استاد سرشناس و بزرگوار، آقایان دکتر سیدعبدالله انوار که در فهرست سیخ خطی کتابخانه ملی و همچنین استاد ایرج افشار در مجله نگین س ۱۳۴۶، ش ۱۲۳، این متن را از شخص ناصرالدین شاه دانسته، به معرفی آن پرداخته و آن را منحصر به فرد متعلق به شاه دانسته‌اند، می‌توان قریب به یقین آن را از شاه قاجار ناصرالدین میرزا دانست. نویسنده در پرداختن داستان، چند چیز را همبای با هم یادآور می‌شود و هر کدام در جای خود، راه روش‌ها و ویژگی‌های پیدایش چهار فصل، چهار دوره زندگی، آگاهی از طبیعت و حیوانات، شناخت از فرهنگ و آیین آنها و سرانجام دانایی به تاریخ و آیین میهن خود که همه آنها از جمله آگاهی‌ها، روش‌ها و ویژگی‌های پیدایش نویسنده است. این داستان را از سویی در ردیف(essay): برای اینکه بعضی جاها دنبیشه خود را بازگو می‌کند، از سویی در دسته داستان کوتاه (short story) می‌توان جای داد که باور نگارنده نیز بر این است که این داستان در ردیف داستان‌های کوتاه قرار دارد، چراکه از سویی به تجسم و توصیف می‌پردازد، نه تشریح و از سویی دیگر، در یک نشست خواننده می‌شود، به گفته سامرست مو آم: داستان کوتاه عبارت است از داستانی که بتوان سر میز ناهار یا... برای دوستان تعریف کرد داد... البته از جهت پردازش داستان می‌توان آن را در دسته حکایت (tale) نیز جای داد، زیرا داستان دارای پیام و اندرز هم است. باری، داستان چون در سال ۱۲۸۹ ق، نگاشته شده است، آن‌چنان نسبت به داستان‌های کوتاه امروزی، جذاب و گیر نیست، ولی ارزش‌هایی دارد که داستان کوتاه امروز از آن بی‌بهراند و از سویی، اثری است ارزشمند و تاریخی و میراثی فرهنگی...».

مقالات

تاریخ ۸۸۴۹۸۴۳۷

اعضای ارتش جمهوری آذربایجان، در حال انجام رژه

شرایط نابسامان ارتش جمهوری آذربایجان، در آینه یک بازخوانی

اسارت‌اختیاری سربازان علی‌اف به دست نیروهای ارمنی!

■ **یاور عیوضی**

در مقطع کنونی شرایط آشفته ارتش جمهوری موسوم به آذربایجان قابل کتمان نیست. امروزه شهروندان آذری عادت کرده‌اند که هر روز اخباری درباره نظامیان آذربایجان و وضع نابسامان آن بشنوند. وضع اسفبار حاکم بر قشور ارتش آذربایجان از زمانی آشکار شد که فیلم آزار و اذیت سربازان به وسیله مقامات مافوق در شبکه‌های اینترنتی در سال ۲۰۰۸ پخش شد، اما آنچه مسلم است، اهنگ تان این ناملایمات در سه ماهه اخیر می‌باشد. مقال پی آمده درصدد خوانشی اجمالی از این شرایط است.

■ ■ ■

■ **آشفتنگی ارتش آذربایجان، سوژه‌ای جذاب برای رسانه‌های داخل و خارج از این کشور** ارتش آذربایجان اکنون به یک سوژه خبری جذاب، برای مطبوعات و رسانه‌های داخلی و خارجی آن کشور تبدیل شده است و مردم هر روز خبرهایی در خصوص آزارهای گوناگون سربازان، سوء تغذیه، بیگاری گرفتن از سربازان در امور شخصی از جمله امور ساختمانی، عدم اهتمام به امور بهداشتی در اماکن نظامی، شکنجه سربازان، افزایش خودکشی‌ها، نبودن انضباط اخلاقی و شیوع رشوه در محیط‌های نظامی، گرفته تا سیر شدن انتخابات ریسه در نظامیان به دست ارمنیان، به علت وجود مشکلات فراوان و افزایش بی‌رویه فساد دولتمردان و فرماندهان ارتش و ضعف ساختار نظامی این کشور می‌شوند. این مسئله به قدری حد شده که انتقاد شدید احزاب، سازمان‌های دولتی، گروه‌های اپوزیسیون آذربایجان و حتی اشخاص و گروه‌های بین‌المللی را در پی داشته و دولت این کشور را به بررسی عملکرد مقامات ارتش این کشور وادار کرده است و در آستانه قرار رسیدن انتخابات ریاست جمهوری، منجر به هشدار نهاد ریاست جمهوری به صفر ای‌اف شده است. در این مورد، واحد علی‌اف مشاور امور نظامی رئیس‌جمهور، بنا به دستور رئیس دولت، درباره نظر منفی افکار عمومی کشور نسبت به قتل‌های صورت گرفته در ارتش هشدار داد. صفر ای‌اف وزیر دفاع به همین علت به نهاد ریاست جمهوری فرا خوانده شد و به واسطه مشاور امور نظامی، در مورد بررسی جدی عامل مرگ‌های اخیر در ارتش و اعلام مسببان آن دستور گرفت. قتل‌ها در ارتش و هر حادثه مؤثر در نقض ثبات سیاسی کشور(قتل برادرزاده حسین ولی) به خاطر اینکه می‌تواند مورد سوءاستفاده، رقبا قرار گیرد، موجب نگرانی سران این کشور شده است. از طرف

دیگر، تشدید کشمکش بین گروه‌های داخلی حکومت و افزایش ناراضیاتی‌های اجتماعی، خطر نقض ثبات داخلی کشور را افزایش داده است. دولت به علت ترس از اینگونه پیشامدها نسبت به یکی از بزرگ‌ترین تهدیدها، یعنی وضعیت ارتش بسیار حساس شده است. ■ **آمار بالای مرگ و میر سربازان در دوره آتش‌بس!** اقبال آقازاده نماینده مجلس و رئیس حزب امید آذربایجان نیز با ابراز نگرانی در این باره، در مصاحبه با سایت فاکت خبر می‌گوید: با اینکه در چندماه گذشته، تعداد خودکشی‌ها در ارتش آذربایجان به سطح بحرانی رسیده است، اما در میان نمایندگان مجلس، اتحادی برای بازخواست از وزیر دفاع وجود ندارد و من هم می‌ترسم که بیشتر از این درباره این موضوع اظهارنظر کنم! صومی می‌افزاید: وضعیت سیاسی - اجتماعی جمهوری آذربایجان به گونه‌ای است که حتی نمایندگان مجلس و رؤسای احزاب برای این اظهارنظر در خصوص مطالبات مردم این کشور واگمه دارند! علاوه بر آنچه در فوق رفت، این اوضاع به حدی برای علی کریم‌لی رئیس حزب جبهه خلق دهشتناک است که وی مرگ و میر سربازان طی دوران آتش‌بس را بسیار نگران‌کننده عنوان کرده و تعداد این مرگ و میر سربازان از ماه ژانویه تا اگوست ۲۰۱۲ ۶۵۱ سرباز و افسر خوانده که از این تعداد، فقط ۱۳ نفر بر اثر تیراندازی دشمن کشته و ۵۲ نفر از این افراد هم به علل نامعلومی کشته شده‌اند! در سال گذشته هم ۹۹ نفر کشته شده بودند. کریم‌لی می‌گوید: در نیروهای مسلح افسران از سربازان استفاده خصوصی می‌کنند! این مسائل نتیجه فعالیت‌های غیرقانونی و اقتدار گرایانه علی‌اف است و مسئولیت حوادث ارتش بر عهده وزارت دفاع و سران ارتش است و اراده سیاسی برای حل این مسئله وجود ندارد. همچنین یاشار جعفرلی رئیس اتحادیه افسران بازنشسته آذربایجان ضمن انتقاد شدید از بی‌توجهی به افزایش بعد سخت‌افزاری وزارت دفاع معتقد است در حالت کلی، ارتش آذربایجان از آمادگی رزمی برخوردار نیست و این گناه وزارت دفاع است! تلمان ای‌ای رئیس مؤسسه حقوق نظامی آذربایجان نیز بر این باور است که علت افزایش مرگ و میر در ارتش آذربایجان این است که در ارتش این کشور، نیروهای غیر حرفه‌ای استخدام می‌شوند، چه اینکه اگر ارتش کمی حرفه‌ای بود، تعداد تلفات دوبرابر کاهش می‌یافت! جسور ثمرینلی رئیس مؤسسه تحقیقات نظامی دکترین نیز آورده است: طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲، در ارتش آذربایجان ۱۰۰ سرباز دست به خودکشی زده‌اند که علت مرگ نمی

■ **سربازان کشته‌شده از گرسنگی، بیش از سربازان کشته‌شده در جنگ قرب‌بغا!** سر هنگ خاتارولیف، دادستان نظامی آذربایجان، فزونی این تخلقات، اشتباهات و سهل‌انگاری‌ها را از یک سو به خصوصیات دوران جوانی مرتبط می‌سازد و از طرف دیگر، عملکردها و رفتارهای غیرقانونی فرماندهان را مهم‌ترین علل جنایت در بین نظامیان می‌داند. اسماعیل اف، سرهنگ بازنشسته وزارت امنیت باکو، اعلام کرد: تعداد سربازانی که به‌علی‌مانند گرسنگی و شکنجه جان خود را از دست می‌دهند، از تعداد سربازانی که در جبهه قرب‌بغا کشته می‌شوند بیشتر است! به عبارت دیگر، اسماعیل‌اف گفته که فرماندهان ارتش با باکو بسیاری بی‌رحمانه‌تر از ارمنه سربازان خود را می‌کشند! نهاد‌های اجتماعی این کشور از جمله نمایندگان مجلس بر لزوم تحکیم نظرات بر ارتش این کشور تأکید دارند و این مسئله در آینده نزدیک، مورد مذاکره قرار خواهد گرفت...! البته آینده نزدیک که پس از سیری شدن ۱۵ سال هنوز نرسیده است!

از نظر عبدالله جعفراف تحلیلگر مسائل نظامی و سیاسی، وقتی به فضای یک ارتش، اخلاق، اعتقاد به ارزش‌های اصیل معنوی و ملی و انضباط انسانی حاکم نباشد، نباید انتظار داشت که با سربازان مانند یک انسان رفتار شود! وی می‌گوید: در ارتش که باکو پدیده‌هایی مانند شراب‌خواری (مشروب‌خواری در ارتش جمهوری آذربایجان، آزاد و متعارف است، رشوه‌خواری، اختلاس، سرقت و تجاوز جنسی رواج دارد و درجه‌دارانی که به مشروب و قمار معتادند، برایشان اخلاق انسانی فاقد معناست.

مراسم تشییع جنازه یکی از سربازان ارتش جمهوری آذربایجان

د

ر حیم نمازاف نظامی سابق ارتش جمهوری آذربایجان که به علت فشارهای سیاسی به شهر تولوز فرانسه مهاجرت کرده است، در یک افشاگری از جنایات غیر انسانی در نیروهای مسلح نخجوان و فروش اعضای بدن مردگان پرده برداشته است! وی گفته که در مدت خدمت سربازی خویش در منطقه نخجوان شاهد موارد متعدد قتل و خودکشی در میان پرسنل ارتش این کشور بوده است. او افزوده است: مقامات ارتش آذربایجان در زمینه فروش اعضای بدن، از جمله کلیه سربازان این ارتش، فعالیت دارند!

■ **نگرانی خانواده‌های آذری، از فرستادن فرزندان خود به سربازی!**

با توجه به اتفاقات قبلی و بحران‌های روی داده در ارتش ملی آذربایجان که شمار انواع آن زیاد هستند، نگرانی خانواده‌ها در فرستادن جوانان خود به خدمت سربازی، بی‌مورد نیست و این مسئله می‌تواند در درازمدت، توان نظامی (نیروی زمینی و پیاده‌نظام جمهوری آذربایجان) را دچار مشکل کند. این مسئله وقتی حادتر می‌شود که مسئله اسارت داوطلبانه سربازان آذربایجان به ارمنه شنیده می‌شود، بدین معنا که عنوان شده است به دلیل اعمال فشارها و اذیت‌های فرماندهان و مافوق‌های نظامی، برخی سربازان داوطلبانه اسیر نیروهای ارمنستانی شده‌اند که البته این مسئله از طرف وزارت دفاع جمهوری آذربایجان قویاً تکذیب شد! با این همه و به گزارش خبرگزاری ترند نیز، سیران اوحانیان وزیر دفاع ارمنستان، در مصاحبه‌ای با تأیید موضوع مذکور به خبرنگاران گفته بود: «رافق حسن‌اف، سرباز اسیر آذربایجانی قصد بازگشت به وطن خود را ندارد و می‌خواهد تبعه ارمنستان شود»

این در حالی است که ادعاهای سربازان فراری و والدین سربازان فوت شده، تصاویر تاریکی را از ارتش جمهوری آذربایجان نشان می‌دهد. اظهارات والدین سربازان کشته شده ارتش آذربایجان، از جمله والدین پریوز اسکندری، در خصوص وجود آثار شکنجی در اعضای بدن این سرباز، به‌درآویختن وی بعد از کشتن برای رگم کردن، فروش اعضای داخلی بدن سرباز و دیگر اقدامات غیرقانونی و باز ماندن پرورده این سرباز، حسابست‌ای دوچندانی را در جمهوری آذربایجان به وجود آورده است. به گزارش روزنیز، رحیم نمازاف نظامی سابق ارتش جمهوری آذربایجان که به علت فشارهای سیاسی به شهر تولوز فرانسه مهاجرت کرده است، در نامه‌ای به نشریه info.teref.az از جنایات غیر انسانی در نیروهای مسلح نخجوان و فروش اعضای بدن مردگان پرده برداشته است! یانیر ای گزارش‌وی در مدت خدمت سربازی خویش در منطقه نخجوان، شاهد موارد متعدد قتل و خودکشی در میان پرسنل ارتش این کشور بوده است. نمازاف افزوده است: گرم مصطفی‌اف ژنرال ارتش، یاشار حسن‌اف دادستان نظامی نخجوان و اوصاف طالب‌اف رئیس منطقه خودمختار نخجوان در زمینه فروش اعضای بدن از جمله کلیه سربازان ارتش آذربایجان فعالیت دارند! برای نمونه، بعد از مرگ افسری به نام اسپارتاک، اعضای داخلی بدش به‌واحده ۱۲۷ فرستاده شده است! نمازاف در نامه خود تصریح می‌نماید: در نخجوان هر روز حداقل دو حادثه در یادگان‌ها برای نظامیان اتفاق می‌افتد، یا سربازان افسران را مورد اصابت گلوله قرار می‌دهند یا افسران سربازان را گلوله‌باران می‌کنند! بسیاری از سربازان نیز در اثر فشارهای روانی، دست به خودکشی می‌زنند!

گفتنی است این بررسی‌ها و عطف توجه‌ها به مشکلات و مسائل مربوط به ارتش و بخش‌های نظامی، پس از ترور مهمرب سرلشکر رائیل رضایف فرمانده بدنی‌رو هوایی ارتش این کشور، از دو سال قبل وارد مرحله جدیدی شد و در بررسی پرونده‌ها پای بسیاری از سران ارتش به میان کشیده شد و ده‌ها مقام ارتش جمهوری آذربایجان به اتهام‌های مختلف دستگیر و راهی زندان شدند. تفصیل ماجرا در برخی رسانه‌های اینترنتی آمده است.

■ **جنگ قدرت بین مقامات ارتش جمهوری آذربایجان**

در نتیجه این اتفاقات، دستگیری‌ها و استعفا‌های روی داده سالیان اخیر در ارتش جمهوری آذربایجان، مطبوعات و رسانه‌های آذری، حمله‌های شدیدی به مقامات ارشد وزارت دفاع و در رأس آن صفر ای‌اف را شروع کرده‌اند. علاوه بر آنچه ذکر شد، بسیاری از کارشناسان و اهالی رسانه جمهوری آذربایجان به کارگران ساختار نظامی اعتراض کرده‌اند. مطبوعات آذری که به تغییرات جدی در مورد مقامات ارشد نظامی در راستای انطباق با استانداردهای ناتو امیدوارند، افسرادی را نیز برای تصدی سمت‌های مختلف، از جمله وزارت دفاع و جانشینی صفر ای‌اف در نظر گرفته‌اند. از منظر آنها به‌خصوص مطبوعات غربگرا و طرفدار امریکا - که کم هم نیستند- مقامات فعلی وزارت دفاع، تحصیل‌کرده دانشگاه‌های شوروی و دارای افکار روس‌گرایانه هستند. به باور این‌چرخش نخگان در این بخش از حکومت عملی نمی‌شود، چراکه مقامات ارتش این کشور بیش از ۱۰ سال است که در مسند قدرت هستند و حتی اخیراً در جهت به دست آوردن قدرت زیاد، به جان هم افتادند و نیاز شدید به تصدی‌گری قشر جوان احساس می‌شود. آنها

معتقد به جایگزینی شیران (نخبگان جوان) به جای رویاهان (نخبگان قدیمی) برای عملی کردن اصلاحات مورد نظر ناتو و سامان بخشیدن به این بخش از بدنه دولت هستند. رسانه‌های مذکور که می‌خواهند استانداردهای ناتو را در جمهوری آذربایجان پیاده کنند، در راستای پیشنهادهای ناتو طرفدار تعیین یک فرد غیر نظامی در رأس امور ارتش هستند و هم‌طور که گفته شد، برای این منصب، افرادی نیز از جانب مطبوعات و کارشناسان نظامی آذری عنوان شده‌اند. حتی سازمان ناتو نیز که عملی شدن پروسه اصلاحات در ارتش جمهوری آذربایجان را در تغییر کادر می‌داند، مذاکرات محرمانه‌ای با الهام علی‌اف رئیس‌جمهور این کشور، در این خصوص انجام می‌دهد. بنابراین تأییدات دو طرفه دولت و ناتو می‌تواند فرد خاصی را بر این سمت بگمارد. در این زمینه عنوان شده که ناتو قویاً خواستار انتصاب مسئولان کاملاً متفاوت با مسئولان فعلی برای وزارت دفاع آذربایجان و تسریع در روند اصلاحات در ارتش جمهوری آذربایجان جهت انطباق با استانداردهای ناتو است و اظهارنظرهای اخیر مسئول امور کشورهای قفقاز ناتو در خصوص رضایتبخش نبودن سازمان نظامی آذربایجان نیز گواه این ادعاست. ناگفته نماند که پارلمان جمهوری آذربایجان در مذاکرات خود با مقامات ناتو قول تدوین و بهسازی «دکترین نظامی» را داده است.

علاوه بر آنچه به عنوان مشکلات نظامی در این نوشتار از آنها نام برده شد، باید از صف‌بندی‌های مقامات نظامی نیز به عنوان یکی از عوامل اختلال در ارتش جمهوری آذربایجان نام برد. تنش را بودن روابط خانلار ولی‌اف دادستان نظامی جمهوری آذربایجان با صفر ای‌ای وزیر دفاع جمهوری آذربایجان باعث به وجود آمدن گروه‌بندی‌های جدید در داخل سازمان‌های نظامی جمهوری آذربایجان شده است. وجود این اختلافات، عملاً به مطبوعات و رسانه‌های جمعی نیز کشیده شده و دو طرف از هر اقدامی، حتی از طریق مطبوعات نیز ضد یکدیگر سود می‌جویند! حمایت تنی چند از وزرا از دو طرف، دامنه این اختلافات را گسترده‌تر هم کرده است. مطبوعات طرفدار خانلار ولی‌اف، ضمن اینکه وزیر دفاع را به بی‌ایاقتی متهم می‌کنند، از کرد تیار و جاسوس بودن وی برای روسیه خبر می‌دهند و قویاً خواستار استعفا یا برکناری او هستند. اما موضوع دیگری که اخیراً در خصوص مشکلات ارتش باب شده، مسئله رشوه‌خواری است که طرفداران دادستان نظامی از آن به عنوان ابزاری ضد وزارت دفاع استفاده می‌کنند. به عنوان‌سازی مسئله دامعی رشوه‌خواری، آن هم در سازمان‌های نظامی و در چند سال اخیر، حاکی از تلاش رسانه‌ها جهت ضربه زدن به مقامات وزارت دفاع است. البته این تلاش‌ها در حالی تداوم دارند که تیمور عبدالله‌یف معاون سخنگوی وزارت دفاع، از وا‌هی بودن ادعاهای مطبوعات مبنی بر برکناری مقامات وزارت دفاع خبر داده است.

■ **فرار به جلوی مسئولان آذربایجان با وجود ارتشی نابسامان**

در ماه‌های اخیر، مسئولان کشور موسوم به جمهوری آذربایجان به‌مرور خورادی از ارتشی با شرایط آشفته به ابراز وجود در برابر ایران دست زده‌اند! این رفتار حتی نگرانی ارباب پیشین این کشور، یعنی روسیه را نیز برانگیخته است. چه اینکه چندی پیش وزیر امور خارجه روسیه نسبت به هر گونه اقدام نظامی علیه ایران هشدار داد و گفت: حمله نظامی به ایران، امنیت جمهوری آذربایجان و کشورهای عربی را نیز تهدید می‌کند! سرگی لاروف پس از ملاقات با‌ادوارد نعلبندیان هم‌تای ارمنی خود گفت: در صورتی که بدترین اتفاق روی دهد، یعنی گزینه نظامی علیه ایران در دستور کار قرار گیرد، این مسئله نه تنها ارمنستان، بلکه جمهوری آذربایجان را نیز تهدید می‌کند! برآورد عواقب چنین اتفاقی به دلیل زیاد بودن متغیرات آن بسیار سخت است، ولی این واضح و خطرناک است! هنگامی که سخنانی را می‌شنویم مبنی بر اینکه همه گزینه‌ها در برابر ایران روی قرار دارد، باید این توضیح را مطرح کنیم که این گزینه‌ها باید قانونی و منطکی به مشروعیت بین‌المللی باشند. قانون بین‌المللی به کارگیری زور را مجاز نمی‌داند، مگر در حالتی که کشوری مورد تجاوز قرار گیرد. به همین دلیل امیدوار افرادی که این گزینه‌ها را بررسی می‌کنند، متأسفانه خود را نشان دهند!

■ **کلام آخر**

بر اساس آنچه بیان اشرات رفت، می‌توان مهم‌ترین مشکلات کنونی ارتش جمهوری آذربایجان را در موارد ذیل خلاصه کرد:

۱- قبل از اینکه مشکلات سخت‌افزاری باشند، ترافزاری و مربوط به فقدان مدیریت نظامی گرامد و تأخیر سرمایه‌های معنوی و فرهنگی نظامیان جمهوری آذربایجان، نسبت به سرمایه‌های مادی و اقتصادی هستند

۲- کشیده شدن یک رشته از عناصر فرهنگی غلط اجتماعی (کزکار کرد) از قبیل: مشروب‌خواری، تن‌پروری، فرهنگ مردسالاری، زور‌گویی، رشوه‌خواری، قمار بازی و تجاوز جنسی به داخل بدنه ارتش.

۳- نه‌ایندنه نشدن فرهنگ بوروکراسی در جامعه و به تبع آن در ارتش که در نتیجه آن طایفه‌بازی‌ها، پارتی‌بازی‌ها و بلوک‌بندی‌ها بین نظامیان حاکم شده است.

۴- وابستگی شدید ارتش به حاکمیت.

۵- ساختار حاکمیتی فاسد و ضعیف جمهوری آذربایجان.

۶- فقدان دکترین نظامی ثابت و مبتنی بر ارزش‌های جامعه که منجر به سردرگمی و سیاست‌های نظامی شده است.

۷- سست بودن اخلاق، اعتقاد به ارزش‌های اصیل معنوی و ملی و انضباط انسانی در ارتش.